

1.

Inesa Šeškauskienė	https://orcid.org/0000-0001-8981-2280
Erdvė ir laikas kognityviniu požiūriu: tarpkalbinė ir tarpkultūrinė perspektyva	Space and time from a cognitive perspective across languages and cultures
<p>Siūlomos tematikos tyrimais siekiama išsiaiškinti, kaip konceptualizuojami ir vienoje ar keliose kalbose ir kultūrose koduojami erdvė ir laikas. Erdvė – esminė ontologinė kategorija, gyvosios ir negyvosios gamtos, įvykių egzistavimo struktūra. Dėl to pagrindiniai erdvės orientyrai yra būdingi visoms kalboms. Visgi egzistuoja ir nemenki kultūrų nulemti skirtumai tarp kalbų, keliantys iššūkių ne tik elementariose komunikacinėse ar edukacinėse situacijose, bet ir tais atvejais, kai erdvė tampa mąstymo apie kitas žmogaus funkcionavimo sritis, tokių kaip laikas ar socialiniai santykiai, šaltiniu. Laikas – esminė egzistavimo prielaida, abstraktesnė už erdvę. Tyrimai rodo, kad laikas dažnai konceptualizuojamas per erdvę, pavyzdžiui, <i>artėja pavasaris</i>.</p> <p>Savo prigimtimi pasirinkta kognityvinė prieiga yra tarpdisciplininė. Ji leidžia atskleisti paskirus ir labiau įsigalėjusius erdvės ir laiko konceptualizavimo ypatumus, kartais ir sudėtingą konkrečioms kalboms ir kultūroms bei jų grupėms būdingą erdvės ir/ar laiko suvokimo sistemą.</p> <p>Tiriama remiantis kalbos duomenimis. Tyrimų rezultatai būtų svarbūs ne tik norint nustatyti erdvės ir laiko konceptualizavimo polinkius, bet turėtų ir taikomųjų implikacijų kalbų mokymui(si), vertimui, dizaineriams ir/ar reklamos kūrėjams.</p>	<p>The suggested topic aims at uncovering the conceptualisation and coding of space and time in different languages and cultures. Space is a fundamental ontological category, the structure of existence of the natural world and events. Therefore, the key parameters of space are common to many languages. However, languages and cultures demonstrate marked differences posing challenges in many communicative and educational situations as well as in cases when space becomes the source of reasoning about other spheres of human experience, such as time or social relations. Time is a key prerequisite of existence, more abstract than space. Previous research has amply demonstrated that time is frequently conceptualised in terms of space, for example, <i>spring is coming</i>.</p> <p>The chosen cognitive approach is interdisciplinary by nature. It thus helps identify sporadic and entrenched aspects of conceptualising space and time, sometimes also a complex system of space and/or time conceptualisation in concrete languages or their groups.</p> <p>Research is conducted based on linguistic data. The results are not confined to identifying patterns of conceptualisation, but may also have applied implications for teaching languages, in translation, for designers and/or advertisers.</p>

<p>Jurga Cibulskienė Virginija Msiulionytė Inesa Šeškauskienė</p>	<p>https://orcid.org/0000-0003-3498-8363 https://orcid.org/0009-0001-2098-1913 https://orcid.org/0000-0001-8981-2280</p>
<p>Kognityviniai figūratyvosios kalbos tyrimai</p>	<p>Figurative language from a cognitive perspective</p>
<p>Figūratyvosios kalbos (FK) apraiškos, pavyzdžiui, metafora, metonimija, humoras, ironija ir t.t., šiuolaikinių tyrimų kontekste yra ne tik kalbos, bet ir požiūrio ar vertinimo raiškos, o platesne prasme – mąstymo reiškinys, kuriam tirti pasitelkiamos įvairialypės diskurso analizės ir kognityvinių mokslų sankirtoje susiformavusios teorijos, neapsiribojančios viena mokslo kryptimi. Per paskutinius kelis dešimtmečius parašyta daugybė darbų iš FK, kuriuose tiriami politinis ir viešasis, akademinis, teisės ir kt. diskursai vienoje ar keliose kultūrose. Taip lingvistiniai tyrimai susisiečia su politologiniais, teisiniais, filosofiniais ir psichologiniais tyrimais ir vieni kitus papildo. Tyrimu šia tema siekiama dekoduoti figūratyviają kalbą ir nustatyti jos indėlį į komunikacinę situaciją ir platesnį kontekstą, o tai reiškia suprasti kalbėtojo požiūrį, intencijas ir nuostatas, platesnes minties implikacijas, tokias kaip tikslingai kuriamos netikros naujienos (<i>fake news</i>) ar politiškai itin angažuoti tekstai. Dirbama su vienos ar kelių kalbų tekstais. Tokio tyrimo rezultatai potencialiai veikia įvairias viešąsias veiklas, pavyzdžiui, žurnalistų ir kitų viešumoje matomų žmonių generuojamus tekstus. Rezultatai gali būti reikalingi ugdant studentų kirtinį mąstymą ir atsparumą įvairioms faktų iškraipymo ir informacijos ideologizavimo apraiškoms.</p>	<p>Figurative language (FL), such as metaphor, metonymy, humour, irony, etc., in contemporary research is not confined to language. FL is a matter of expression of attitude and evaluation; in broader terms, it is a matter of reasoning, investigated in the framework of cross-disciplinary theories, which evolved at the crossroads of discourse analysis and cognitive sciences. The last decades have witnessed ample research of FL in different discourse types, such as political and public, academic, legal, etc., in a single or in several languages or cultures. Thus linguistic research is linked to and complemented by political sciences, law, philosophy, and psychology. The research aims at decoding FL and determine its contribution to a communicative situation and broader context, which subsumes understanding the attitude of the speaker, his/her intentions, viewpoint, broader implications of reasoning, such as deliberately generated fake news or politically biased texts. The research is based on texts from one or more languages. The results of such investigation may potentially impact numerous public activities, for example, texts generated by journalists and other public figures. The results may be important when developing students' critical reasoning and resilience to various forms of fact distortion and ideologically biased information.</p>